

ENTREVISTA

“La retòrica del brindis està socialment consolidada, però jo no sé fer ni lloances, ni panegírics”

ENTREVISTA A

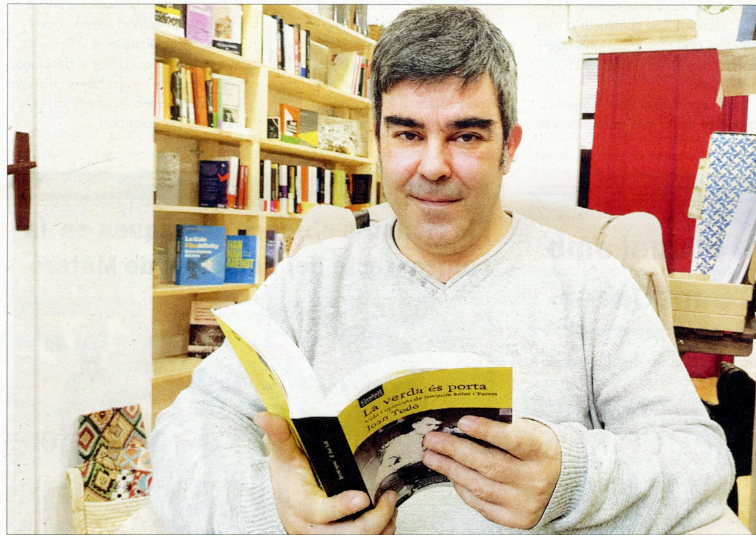
Joan Todó, escriptor

El senient Joan Todó publica ‘La verda és porta’, una biografia sui generis de l'escriptor Quim Soler, en la qual repassa les interioritats de la vida literària en català de la Transició. El llibre acaba de rebre el Premi Finestres de Narrativa en català 2021

Tortosa Oriol Gracià

L'any 1957, l'editor Josep Maria Castellet, el poeta Salvador Espriu i l'escriptor Josep Pla -entre altres personalitats de les lletres catalanes- van participar en un sopar literari. I en el debat sobre l'estil dels escriptors, Pla va ser taxatiu: “Ja em perdonaran, senyors. En català, només hi ha una manera d'escriure: subjecte, verb i predicat, estrictament per aquest ordre. Tota la resta són collonades”. I malgrat que en molts àmbits Pla es podia permetre d'assentar càtedra, no tothom li va voler fer cas, perquè les grans lleis (també les de la rígida sintaxi planiana) existien per a incomplir-les. I el títol del nou llibre de l'escriptor de la Sènia Joan Todó n'és un exemple: *La verda és porta*, amb el subjecte i el predicat intercanviats. “El títol remet al capgriament que va fer l'escriptor Joaquim Soler del que Pla proposava com a model exemplar d'una prosa natural, endreçada i normativa”, va explicar Todó en la presentació de l'obra, dissabte passat, a la llibreria La Irreal de Tortosa.

El llibre és una biografia sui generis de l'escriptor Joaquim Soler i Ferrer (1940-1993), un personatge oblidat, membre de la generació dels 70, integrant del col·lectiu Ofèlia Dracs -al costat de Miquel Descot, Carles Reig, Pep Albanell i Jaume Cabré-, un autor incompès, de prosa excèntrica i experimental, etern finalista en premis literaris (però poques vegades guanyador), bandejat a la paperera de la història. Un home complex que Todó ha intentat comprendre: “No va ser un escriptor fracassat, tampoc va ser

un geni. I això és molt difícil d'explicar, perquè vivim en una societat en la qual la retòrica del brindis està molt consolidada: tothom ha de ser genial, exitós i tenir un talent únic. I quan te'n surts, d'esta dinàmica, entres en un camí que costa una mica de transitar. És difícil de situar si el Soler era bon escriptor o no, i jo no sé fer ni lloances, ni panegírics. He necessitat set-centes pàgines per a poder explicar tots els matisos del personatge”.

De fet, un dels èxits del llibre és la distància que Joan Todó adopta cap al protagonista de la biografia. Mostra simpatia i complicitat, però no en fa una apologia. La mirada és més aviat crítica i esmolada: “Des de l'editorial Godall Edicions em

van donar llibertat absoluta. De fet, és una de les primeres condicions que els vaig posar per a acceptar l'encàrrec. He intentat situar-lo en el paisatge que l'envoltava: les opcions estètiques dels anys setanta i vuitanta, les posicions polítiques, la Transició, el Pujolisme, les capelletes. Tot això en un sistema literari en català, precari i resistencialista”. I per esta voluntat d'aprofundir en el context, *La verda és porta* no és una biografia convencional, perquè a través del text obre una finestra privilegiada per a contemplar el camp literari català entre el 1968 i el 1993.

El llibre està dividit en dos parts molt diferenciades: la primera meitat és un conte de ficció que intenta emular l'escriptura de Quim

Soler, no només pel que fa a la temàtica, sinó també a l'estil arbitrari, delirant i imaginatiu. I la segona meitat és un retrat documental, fruit de quatre anys de recerca entre llibreries de vell, hemeroteques i arxius sonors. “La ficció de la primera part va emergir d'una manera una mica fortuïta. Els darrers anys he anat encadenant llibres de no-ficció. Estava cansat de fer de periodista sense ser periodista i tenia la necessitat d'inventar-me històries”, va assegurar Todó. En realitat, les dos parts són complementàries, es retroalimenten i es poden llegir de manera seqüencial o canviant-ne l'ordre. “No ens esperàvem una obra d'este tipus, perquè en realitat, quan li vam fer l'encàrrec, teníem a la ment un llibre d'entre-

I A MÉS

L'equip de l'Ara Llegim i també els premis No Llegiu han destacat *La verda és porta* com una de les obres de la literatura catalana més destacades de l'any passat. També este dijous és coneixia que l'obra era la guanyadora del Premi Finestres de Narrativa en català 2021. Però esta no és la única novetat de Todó. Fa pocs mesos que Labreu Edicions ha aplegat tota la seua poesia a *La vista als dits*, un volum que també permet constatar perquè Todó s'ha revelat com un dels narradors imprescindibles en la darrera dècada.

vistes. Però li vam donar llibertat i el resultat ha estat meravel·lós”, va confessar l'editora Matilde Martínez. La presentació *La verda és porta* -a càrrec de la periodista Anna Zaera- va acabar amb un tast de vins, gentilesa del Centre Quim Soler per la Literatura i el Vi. Amb seu al Molar, a la comarca del Priorat, és un centre líderat per la filòloga i activista Roser Bernet amb la voluntat de mantenir viva la flama d'un escriptor que, a parer de Joan Todó, “va començar a escriure massa tard i va morir massa jove [als 53 anys] quan tot just havia començat a trobar el seu estil”.